ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Комоцької Оксани Сергіївни на тему «Формування стилю діяльності тренерів у системі підготовки юних баскетболістів», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Актуальність. Сучасні тенденції розвитку гри баскетбол характеризуються кардинальними змінами у підходах до організації навчально-тренувального та змагального процесу, побудови взаємодії між усіма учасниками процесу підготовки та потребують використання специфічних форм, методів і засобів тренування у дитячо-юнацькому спорті.

Деталізовані у площині загальної теорії спорту питання спортивної підготовки та її періодизації залишаються актуальними (В.Платонов [75], О.Шинкарук [5], В.Костюкевич [47]), проте стрімкий розвиток гри баскетбол в світі, підвищення рівня індивідуальної та командної майстерності на міжнародній арені, запит на високий рівень підготовленості стратегічного резерву збірних команд різних вікових категорій потребує перманентного вивчення виникаючих проблем з урахуванням специфіки баскетболу, удосконалення та оптимізації вже існуючих підходів [2, 58].

Вітчизняна наукова спільнота системно демонструє грунтовні практично-методичні напрацювання щодо удосконалення спортивних ігор: так Е.Дорошенко зі співавторами наголошують на оптимізації тренувального процесу в спортивних іграх з урахуванням специфічних особливостей жіночого організму [20], О.Маслова аналізує питання особливостей біологічного розвитку юних спортсменок [56], М.Пітин обґрунтовує значущість теоретичної підготовки у спортивних іграх [74], Р.Наконечний, Х.Хіменес окреме місце відводять дослідженням тактичної підготовки спортсменів на ранніх етапах багаторічної спортивної підготовки [69], В.Нагорна визначає новітні підходи в управлінні тренувальною та змагальною діяльністю [68], О.Байрачний аналізує феномен лідерства у спортивних іграх [1], Ж.Козіна зі співавторами характеризує психофізіологічні показники, технічну та фізичну підготовленість [28, 157].

Істотне підвищення конкуренції на змаганнях національного та міжнародного рівнів демонструє наявну проблему у підготовці якісного резерву, спрямовує діяльність тренера, окрім всебічного розвитку вихованців, на досягнення ними найвищих спортивних результатів шляхом розкриття спортивного та особистісного потенціалу. Для реалізації зазначених завдань тренер має володіти фундаментальними знаннями з фізіології і психології, застосовувати сформовані професійні спортивно-педагогічні компетентності задля ефективної взаємодії з юними гравцями під час навчально-тренувального процесу та управління грою.

Успішність тренера здебільшого визначається професійним рівнем застосування зазначеного комплексу знань і вмінь з урахуванням специфіки

баскетболу, адже тренер посідає ключове місце в процесі підготовки гравців, йому відведена роль лідера у керівництві змагальною діяльністю команди, що посилює важливість запиту до його професійних потреб і підкреслює необхідність аналізу проблемних питань його роботи.

Низка впливових українських вчених зосередили увагу на проблемних питаннях розвитку баскетболу в Україні: так В.Корягін акцентує увагу на показниках спеціальної фізичної підготовленості юних баскетболістів і потребі індивідуалізації навчання юних спортсменів [43-46], М. Безмилов та співавтори актуалізують питання проблем відбору баскетболістів на різних етапах багаторічної підготовки [2-4], О.Шинкарук, О.Мітова обґрунтовують підходи до формування системи контролю в командних спортивних іграх, визначаючи її пріоритетність у структурі багаторічної підготовки спортсменів [59, 63, 65], О.Івченко, О.Мітова комплексний контроль підготовленості баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки [22, 60-62], також автори досліджують ефективність засвоєння програмного матеріалу за програмою для ДЮСШ, СДЮСШОР та ШВСМ під час змагальної діяльності баскетболістів, що дозволило розширити діапазон критеріїв оцінки змагальної діяльності [26, 76, 77].

Роботи закордонних авторів, Wekesser M. M. та інші, акцентують увагу дослідників цієї галузі на актуальних питаннях впливу поведінки тренера на намір продовжити заняття спортом юними спортсменами [210], зв'язку між зареєстрованим обсягом змагального ігрового процесу та спеціалізацією Meisel P.L. та інші [173] Horn T. S. [141], Post E. та інші [188], травмами та втомою [172], Larkin P., Sanford M. та низка науковців досліджують пріоритети дитячих характеристик, які тренери з баскетболу та скаути вважають найважливішими при відборі талановитих гравців [161, 140, 174, 203], щодо ключових факторів, що мотивують юних баскетболістів до участі в тренуваннях та змаганнях та впливу досвіду на мотивацію баскетболі [214], щодо культу ранньої спеціалізації, який підтримується батьківськими очікуваннями щодо майбутнього спортивного та освітнього успіху дитини.

В українському науковому просторі є лише поодинокі дослідженння присвячені роботі тренера. Так за останні 10 років в цьому напрямку Г.Проценком проведено психологічне дослідження стилю спілкування тренера як фактору успішності сумісної діяльності у спортивній команді (на прикладі юних волейболісток) [78], В.Муликом визначено організаційно-управлінські умови вдосконалення системи підвищення кваліфікації тренерів із видів спорту України [67], О.Байрачний представив аналітику особистісних психологічних характеристик тренерів з футболу як фактору професійного успіху в спорті вищих досягнень [1], Ж.Гращенкова представила результати дослідження стосовно формування професійної компетентності майбутнього тренера з плавання у процесі вивчення фахових дисциплін [16], С.Червона узагальнила вимоги щодо підготовки тренера з ігрових видів спорту [90], С.Шутова зі співавторами проаналізувала зарубіжний досвід підготовки тренерів з хокею з шайбою [100]. В баскетболі за останні роки науковцями грунтовно розглядаються питання вдосконалення

підготовки спортсменів (технічної, тактичної, фізичної, теоретичної, психологічної та інтегральної) і організаційно-методичні аспекти, проте доступні дослідження не відображають переважної більшості питань, запланованих для вивчення за представленою темою дослідження.

Сучасні тенденції розвитку баскетболу, викликані змінами правил гри [93], вимогами до ефективності ігрової діяльності [11], зростанням індивідуальної майстерності баскетболістів різного рівня кваліфікації і підготовленості [6, 70, 88], грунтовно змінюють підходи до навчально-тренувального і змагального процесу. Спеціалісти, які опікуються питаннями оптимізації процесу підготовки юних баскетболістів, працюють над удосконаленням навчально-тренувальних програм [17, 19], формують нові психологічні алгоритми в роботі з відповідними віковими категоріями [189].

Вітчизняні та закордонні спеціалісти грунтовно розглядають результати роботи тренера через аналіз сильних та слабких сторін ефективності техніко-тактичної діяльності очолюваних команд [18, 21, 22, 50], проте поза увагою фахівців залишено якісне вивчення низки проблемних питань безпосередньо тренерської діяльності баскетбольних тренерів, збільшення їх організаційних функцій та ускладнених сучасних особливостей взаємодії з юними спортсменами, що визначають індивідуальний стиль його роботи, професійну успішність і спонукають до творчого пошуку нових підходів та шляхів подолання труднощів.

На підставі вищенаведеного, констатуємо, наявну потребу вивчення питань формування стилю діяльності тренера дитячо-юнацьких баскетбольних команд на основі оптимізації підходів до виконання професійних обов'язків, що є актуальними і своєчасними.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Наукову роботу виконано відповідно з планом науково-дослідної роботи кафедри фізичного виховання і педагогіки спорту Факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту Київського столичного університету імені Бориса Грінченка «Теоретико-практичні засади використання фітнес-технологій у фізичному вихованні та спорті» (2018-2023 рр., № державної реєстрації 0118U001229) та відповідно з планом науково-дослідної роботи кафедри фізичної культури та педагогіки спорту Факультету фізичного виховання і спорту Київського столичного університету імені Бориса Грінченка «Інноваційні технології навчально-тренувального процесу у фізичному вихованні та спорті» (2024-2028 рр., № державної реєстрації 0124U000490).

Мета дослідження – визначити та науково обґрунтувати сучасні підходи до формування стилю діяльності тренерів та його вплив на ефективність підготовки юних баскетболістів.

У відповідності до мети сформульовано такі **завдання дослідження:**

1. Окреслити, проаналізувати та узагальнити наявну інформативну базу щодо специфіки тренерської діяльності через характеристику структури підготовки юних баскетболістів, зміст та особливості взаємодії тренерів зі спортсменами.
2. Визначити й систематизувати чинники, що впливають на тренувальну та

змагальну діяльність юних баскетболістів та теоретично обґрунтувати критерії оцінки ефективності роботи тренера.

3. Встановити організаційно-методичні особливості стилю діяльності тренера дитячо-юнацьких баскетбольних команд та обґрунтувати його вплив на тренувальний та змагальний процес юних баскетболістів.

4. Розробити алгоритм оптимізації стилю тренерської діяльності з урахуванням індивідуальних особливостей юних баскетболістів та обґрунтувати концептуальну модель стилю діяльності тренера дитячо-юнацьких команд і ефективність її інтеграції в навчально-тренувальний та змагальний процес.

5. Розробити практичні рекомендації для тренерів дитячо-юнацьких баскетбольних команд відповідно до ситуативної універсалізації стилю тренерської діяльності та перевірити його ефективність.

Об'єкт дослідження – тренерська діяльність у баскетболі.

Предмет дослідження – стилі тренерської діяльності в системі підготовки юних баскетболістів.

Теоретико-методологічною основною дисертаційного дослідження виступили фундаментальні положення теорії спортивної підготовки та періодизації (Л.Волков [14], М. Пітин [74], В.Платонов [75], О.Шинкарук [5, 65], управління і контролю навчально-тренувальної і змагальної діяльності в системі багаторічної підготовки у спортивних іграх М.Безмилов [2], О.Борисова [10], Е.Дорошенко [20], В.Корягін [43-46], В.Костюкевич [47], Г.Лісенкчук [166], О.Мітова [60], Р.Сушко [86], Л.Поплавський [79], психологічні напрямків удосконалення спортивної підготовки О.Байрачний [1], В.Воронова [15], Н.Височина [13], С.Шутова [100].

Для вирішення поставлених завдань у роботі використовувались такі **методи дослідження**:

1. Логіко-змістовий аналіз, узагальнення даних науково-методичних літературних джерел і мережі «Інтернет»
2. Контент-аналіз офіційної документації змагань з баскетболу
3. Вивчення та узагальнення професійного досвіду практичної роботи тренерів з баскетболу
4. Метод експертної оцінки
5. Педагогічне спостереження
6. Анкетування
7. Педагогічний експеримент
8. Метод моделювання
9. Методи математичної статистики

Логіко-змістовий аналіз, узагальнення даних науково-методичних літературних джерел і мережі «Інтернет» сприяли визначенню проблемного поля організованого дослідження, з'ясуванню обсягу та специфіки науково-методичних напрацювань вітчизняних і англомовних фахівців у дотичних тематиці дослідження питаннях. Аналіз літературних джерел дозволив узагальнити наявний стан проблем тренерської діяльності з урахуванням актуальних викликів навчально-тренувальної та змагальної діяльності в

системі підготовки юних баскетболістів. У ході роботи з фаховими публікаціями встановлено обґрунтування відомих стилів керівництва, наявні наукові підходи до взаємодії тренер-спортсмен та вагомість впливу тренера на ефективність спортивної підготовки та досягнення високих результатів.

Контент-аналіз офіційної документації змагань з баскетболу застосовано для поглибленого вивчення специфіки, що регламентує проведення змагань з баскетболу різних вікових категорій. Проаналізовано положення про змагання національних чемпіонатів з баскетболу серед команд юнаків та дівчат ВЮБЛ та EGBL, навчальну програму з баскетболу для ДЮСШ, СДЮШОР, ШВСМ та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю. На основі контент-аналізу визначено чіткі вимоги до організації тренувального процесу, техніко-тактичної підготовки спортсменів, їх фізичної і психологічної готовності до участі у змаганнях, передбачають багаторівневу систему контролю за розвитком юних баскетболістів. Для аналізу та інтерпретації чинників ефективності змагальної діяльності юних баскетболісток проаналізовано результати виступів 8 команд-учасниць фінального турніру Європейської дівочої баскетбольної ліги та узагальнено 16 техніко-тактичних показників ефективності змагальної діяльності.

У ході вивчення та узагальнення професійного досвіду практичної роботи 27 тренерів Всеукраїнської юнацької баскетбольної ліги, які системно беруть участь у ВЮБЛ, сконцентровано увагу на дискусійних питаннях стосовно підготовки юних баскетболістів за допомогою проведеного анкетування, що сприяло з'ясуванню актуальних особливостей роботи практиків у контексті визначення часу початку визначення ігрової спеціалізації, специфіки її вибору, особливостей вимог і послідовності у навчанні техніко-тактичним діям гравців відповідного амплуа.

Метод експертної оцінки у досліджені використано для аналізу результатів анкетування десяти баскетбольних тренерів-іноземців з досвідом міжнародної участі у дитячо-юнацьких змаганнях, котрі продемонстрували високі результати у чемпіонатах власних країн та підготували юних баскетболістів для дитячо-юнацьких збірних команд своїх країн (США, Боснії і Герцеговини, Іспанії, Кіпру, Латвії, Литви, Словаччини, Словенії). За допомогою сформованої гугл-форми з 10 питань методом ранжування з подальшим застосуванням методу експертних оцінок визначено специфіку сучасних тенденцій розвитку дитячо-юнацького баскетболу на основі аргументації експертних думок кваліфікованих фахівців. Дискусійну значущість запропонованих питань підтверджено отриманими результатами, а визначення ступеня погодженості думок опитуваних експертів за допомогою коефіцієнта конкордації Кендалла (W) та опис обчислення емпіричного значення χ^2-критерію Пірсона представлено у другому розділі.

У ході проведення експериментального впровадження двох програм фізичної та техніко-тактичної підготовки під час навчально-тренувальних зборів, спрямованих на розвиток рухових якостей юних баскетболісток та удосконалення індивідуальної техніко-тактичної майстерності у

передзмагальному періоді підготовчого етапу макроциклу застосовано метод педагогічного спостереження. За допомогою педагогічного спостереження фіксувались організаційно-методичні особливості навчально-тренувального процесу, підходи тренерів до управління навчально-тренувальною діяльністю, їх методи взаємодії і мотивації юних спортсменок тощо, що сприяло корекції та уточненню рекомендацій тренерам для ефективного впровадження програм підготовки, та якісного управління тренувальною та змагальною діяльністю.

Для комплексного вивчення ключових аспектів професійної діяльності тренера, визначення стилю керівництва, оцінки особистісно-професійних характеристик тренера, рівня його самоефективності, сформованості комунікативних та організаторських здібностей, мотивації до досягнення успіху та структури професійної мотивації обрано та застосовано психологічні методики: «Схильність до типу керування», «Шкала самоефективності» (Р.Шварцер, М.Єрусалем), Методика КОС (В.В.Синявський, Б.О. Федоришин), «Діагностика мотивації до успіху» (Т.Елерс), «Мотивація професійної діяльності» (К. Замфір, модифікація А.Реана), «Тест опису поведінки» К. Томаса (в адаптації Н.В.Гришиної) [29]. Застосовані опитувальники представлених вище методик забезпечили багатовимірне вивчення особистісно-професійних характеристик тренера, ступінь впливу на ефективність його взаємодії зі спортсменами та на їх спортивні досягнення. Комплексний підхід до діагностики українських тренерів дитячо-юнацьких баскетбольних команд дозволив зафіксувати наявний рівень розвитку важливих якостей та передбачити у практичних рекомендаціях можливі напрямки подальшого удосконалення системи підготовки тренерських кадрів.

Метод педагогічного експерименту застосовано двічі у передзмагальному періоді підготовчого етапу макроциклу за стандартною процедурою під час навчально-тренувальних зборів, спрямованих на фізичну підготовку (м.Бар, Вінницька обл.) та техніко-тактичну підготовку (м.Київ). Педагогічний експеримент впроваджено з урахуванням виконання експериментальних програм та супроводу триетапним контролем (за 12 тестами загалом): контрольно-діагностичний з тестуванням до початку програм; контрольно-аналітичний після впровадження програм; контрольно-порівняльний для перевірки відставленого ефекту від впровадження програм окремо обох програм.

Результати експериментальних досліджень зазнали обробки за допомогою описової статистики. Статистична значущість різниці між показниками тестування рівня фізичної підготовленості юних баскетболісток визначена за допомогою критерію Стьюдента для залежних вибірок. У дослідженні тестування рівня техніко-тактичної підготовленості юних баскетболісток використовувалася параметрична статистика: визначалися середнє арифметичне значення, стандартне відхилення SD, оскільки вибірки результатів відповідали закону нормального розподілу (що перевірялося за допомогою критерію згоди Шапіро-Уілкі).

Використано процедуру нормування, що надало об'єктивності оцінці змін у рівні фізичної підготовленості спортсменок за динамікою між етапами тестування (I-II). Масштабування дозволило перетворити різнорідні за вимірюваннями показники (часові, метричні та кількісні) у порівнюваний формат та показати їх у вигляді уніфікованих безрозмірних значень у межах інтервалу [0; 1], що забезпечило комплексність аналізу фізичного стану юних баскетболісток, а також виявлення домінантних та відстаючих компонентів у структурі їхньої підготовленості.

Загалом інформативні дані дисертаційної роботи опрацьовано за допомогою стандартних статистичних методів, що входять в пакет програм Statistica 10.0. (Stat Soft) і MS Excel (2016). Також у дослідженні використано наступні методи статистичної обробки: описову статистику, а саме коефіцієнти розподілу значень вибірки - асиметрії та ексцесу; непараметричну статистику; параметричну статистику (t-критерій Стьюдента для залежних вибірок).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що **вперше**:

- обґрунтовано ситуативно-інтегральний стиль управління діяльності тренера дитячо-юнацьких команд з баскетболу та перевірено його ефективність;
- розроблено сучасні підходи до формування стилю тренерської діяльності в дитячо-юнацькому баскетболі;
- розроблено концептуальну модель ситуативно-інтегрального стилю управління тренерської діяльності з урахуванням сучасних тенденцій роботи з юними баскетболістами;
- визначено і науково обґрунтовано кількісно-якісні критерії оцінки діяльності тренера дитячо-юнацьких команд в баскетболі;
- розроблено тренувальні програми для підвищення рівня фізичної та техніко-тактичної підготовленості юних баскетболісток у лімітовані терміни як інтегральної складової підготовки до офіційних національних змагань та перевірено їх ефективність;
- доповнено наукові положення з питань удосконалення навчально-тренувального процесу фізичної та техніко-тактичної підготовки у баскетболі, що підтверджують доцільність зменшення кількісних обсягів навантажень та підвищення вимог до якості індивідуального виконання вправ;
- розширено дані стосовно диференціації стилів тренерської діяльності в баскетболі та їх впливу на результативність змагальної діяльності юних баскетболістів;
- доповнено дані стосовно проблемних питань ранньої ігрової спеціалізації юних баскетболісток, пов'язаних зі значущістю гетерохронності фізичного розвитку та поточного рівня фізичних здібностей;
- набули подальшого розвитку наукові положення щодо значущості мотиваційної складової та психологічних аспектів спортивної підготовки, особливостей взаємодії тренер-спортсмен та впливу стилю тренерської діяльності на результативність баскетболістів у навчально-тренувальному та змагальному процесі.

Практична значущість одержаних результатів полягає в розробці, обґрунтуванні і апробації підходів формування оптимального стилю тренерської діяльності в дитячо-юнацькому баскетболі та його використання в практичній роботі тренерів з баскетболу.

Отримані результати експериментальних досліджень, впроваджені у навчально-тренувальний процес дитячо-юнацьких баскетбольних команд СДЮШОР-Мобі, сприяли підвищенню досягнень переможця та призера Всеукраїнської юнацької баскетбольної ліги та учасника Євроліги.

Наведений фактичний матеріал і зроблені на його основі висновки й узагальнення впроваджено в освітній процес кафедри спортивних ігор Національного університету фізичного виховання і спорту України, факультету фізичного виховання і спорту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, ННІ «Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту» УДУНТ при підготовці та викладанні лекцій, практичних, методичних і семінарських занять. Результати дослідження також впроваджено в спортивну та змагальну діяльності жіночої та чоловічої збірних команд Запорізького державного медико-фармацевтичного університету з баскетболу та баскетболу 3х3 у сезоні 2024-2025 н.р..

Отримані результати експериментальних досліджень впроваджені в освітній процес здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт у межах вивчення дисциплін «Загальна теорія підготовки спортсменів», освітньо-професійна програма 017.00.02 «Тренерська діяльність з обраного виду спорту» та «Професійна майстерність фахівця з фізичної культури і спорту», освітньо-професійна програма 017.00.01 «Фізичне виховання» Факультету фізичного виховання і спорту Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (протокол №17 від 07.10.2026).

Експериментальний матеріал щодо ефективності спортивної підготовки та змагального процесу з урахуванням оптимізації стилю тренерської діяльності в дитячо-юнацькому баскетболі, представлені у роботі, можуть слугувати основою лекційних і практично-методичних занять в процесі підвищення кваліфікації тренерів з баскетболу у закладах вищої освіти і Федерації баскетболу України.

Особистий внесок здобувача в спільно опубліковані наукові праці полягає у визначенні концепції, методології та напрямів досліджень, формулюванні структурних компонентів, зборі інформативних даних, його аналізі та інтерпретації, обґрунтуванні та узагальненні результатів, підготовці до публікації. Внесок співавторів визначається участю в організації досліджень окремих наукових напрямів, допомогою в обробці матеріалів та обговоренні отриманих результатів.

Апробація результатів дисертації. Основні положення й результати дослідження викладено та оприлюднено в доповідях на наукових конференціях: XXXX Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»

(Переяслав-Хмельницький, 2020); III Міжнародна науково-практична онлайн-конференція «Здоров'я, фізичне виховання і спорт: перспективи та кращі практики» (Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2021); IX Всеукраїнська науково-практична онлайн конференція «Фізичне виховання, спорт та здоров'я людини: досвід, проблеми, перспективи» (у циклі Анохінських читань) (Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2021 р.); V Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України» (Київ Національному ун-т оборони України імені Івана Черняховського, 2021); Міжнародна науково-практична конференція «Основні напрямки розвитку фізичної культури, спорту, фізичної терапії та ерготерапії» (м. Дніпро, 2022); XXII Міжнародній науково-практичній конференції «Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи» (м. Харьків, 2022); IV Міжнародна науково-практична конференція «Фізична культура і спорт: досвід та перспективи» (Чернівці, 2023); IV Міжнародна науково-практична онлайн-конференція «Здоров'я, фізичне виховання і спорт: перспективи та кращі практики» (Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2023); Міжнародна науково-практична конференція «Основні напрямки розвитку фізичної культури, спорту, фізичної терапії та ерготерапії» (м. Дніпро, ПДАФКіС, 2023),VII Міжнародна конференція «Сталий розвиток і спадщина у спорті: проблеми та перспективи» (м. Київ, НУФВСУ, 2023), XI Всеукраїнська науково - практична онлайн-конференція «Фізичне виховання, спорт та здоров'я людини: досвід, проблеми, перспективи» (Київ, 2024); XII Всеукраїнська науково - практична онлайн-конференція «Фізичне виховання, спорт та здоров'я людини: досвід, проблеми, перспективи» (Київ, 2025).

Публікації. Основні положення дисертаційної роботи викладено в 17 наукових працях, що опубліковані, з них 7 наукових статей (зараховано як 6,5 публікації з них усі у співавторстві) опубліковано у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 2 статті (з них усі у співавторстві) у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus (Q4); 8 публікацій, у яких додатково висвітлено наукові результати дисертації.

Наукові статті, опубліковані у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України:

1. Комоцька О., Сушко Р., Співак М.Л. Сучасні тренерські підходи до організації навчально-тренувального процесу юних баскетболістів різних амплуа. *Спортивна наука та здоров'я людини.* 2021. 6(2). С.121-131. https://doi.org/10.28925/2664-2069.2021.211 Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягав у визначенні концепції та оформленні дизайну дослідження, зборі даних та їх інтерпретації, написанні статті, остаточному затвердженні. Внесок Сушко Р. полягав у зборі даних, аналізі та інтерпретації даних, написанні статті; Співак М. полягав у написанні, редагуванні статті.*

2. Комоцька, О., Сушко Р. Програмно-нормативні основи підготовки тренерів з баскетболу в Україні. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*, 2022. 3(148), С.67-73. https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.3(148).15 Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягав у формуванні етапів та організації дослідження, обробці статистичного матеріалу, написанні статті, формулюванні висновків. Внесок Сушко Р. полягав у формулюванні мети, аналізі та інтерпретації даних, написанні та редагуванні статті.*

3. Комоцька О., Сушко Р. Сучасні підходи до техніко-тактичної підготовки юних баскетболісток. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації: збірник наукових праць*. 2023. 15 (34). С. 238-251. https://vspu.net/fks/index.php/fks/article/view/685/651Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягав у визначенні концепції та оформленні дизайну дослідження, зборі даних та їх інтерпретації, написанні статті. Внесок Сушко Р. полягав у формулюванні мети, аналізі та інтерпретації даних, написанні та редагуванні статті.*

4. Комоцька О., Сушко Р. Особливості формування стилю тренерської діяльності у спортивних іграх. *Спортивна наука та здоров'я людини*, 2023. №2(10). С. 112-118. https://doi.org/10.28925/2664-2069.2023.29 Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягав у формуванні етапів та організації дослідження, обробці та систематизації інформативних даних, написанні статті, формулюванні висновків. Внесок Сушко Р. полягав у аналізі та інтерпретації даних, написанні та редагуванні статті.*

5. Комоцька О., Сушко Р.О. Аналіз та інтерпретація ефективності змагальної діяльності юних баскетболісток. *Фізичне виховання та спорт*. 2023. № 2. С. 53-59. https://doi.org/10.26661/2663-5925-2023-2-08 Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягав у визначенні методології дослідження, зборі, аналізі та інтерпретації показників, написанні статті. Внесок Сушко Р. полягав у аналізі та інтерпретації даних, редагуванні статті, остаточному затвердженні статті.*

6. Комоцька О., Сушко Р. Самоефективність тренерів дитячо-юнацьких баскетбольних команд. *Спортивна наука та здоров'я людини*, 2024. №2(12). С. 117-125. https://doi.org/10.28925/2664-2069.2024.28 Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягав у формуванні етапів та організації дослідження, обґрунтуванні та описі статистичних даних, формулюванні висновків. Внесок Сушко Р. полягав у розробці концепції та дізайну дослідження, редагуванні статті, остаточному затвердженні статті.*

7. Комоцька,О., Пітенко,С. Оцінка мотивації професійної діяльності тренерів з баскетболу. *Спортивна наука та здоров'я людини*, 2025. 1(13). С.104–114. https://doi.org/10.28925/2664-2069.2025.110 Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягав у визначенні концепції представлення матеріалу дослідження, аналізі та аргументації отриманих даних, написанні, редагуванні статті. Внесок Пітенка С. полягав у формуванні методології дослідження, написанні, оформленні та редагуванні статті.*

Наукові статті, опубліковані у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus:

1. Komotska O., Sushko, R.. Modern approaches for the physical training of young female basketball players. *Teorìâ ta Metodika Fìzičnogo Vihovannâ,* 2022. 22(2), P.260-267. https://doi.org/10.17309/tmfv.2022.2.17 Scopus (Q4). *Особистий внесок здобувача полягав у розробці дизайну дослідження, зборі даних; статистичному аналізі, підготовці рукопису. Внесок Сушко Р. у розробці дизайні дослідження, зборі даних; статистичному аналізу, підготовці рукопису.*

2. Komotska O., Sushko, R. Modern approaches to the organization children's and youth basketball: abroad experience. *Slobozhanskyi herald of science and sport.* 2022. 26(4). P. 115-123. https://doi.org/10.15391/snsv.2022-4.004 Scopus (Q4). *Особистий внесок здобувача полягав у розробці методології дослідження, зборі даних, статистичному аналізі, підготовці рукопису, залученні фінансування. Внесок Сушко Р. у розробці методології дослідження, зборі даних, статистичному аналізі, підготовці рукопису.*

Публікації, у яких додатково висвітлено наукові результати дисертації:

1. Комоцька О.С. Аналіз проблемних питань тренерської діяльності в дитячо-юнацькому баскетболі. *XXXX Міжнародна наук.-практ. інтернет-конф. «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації».* Переяслав-Хмельницький, 2020. Вип.63. С. 389-391.

2. Комоцька О. Сучасні підходи до специфіки тренерської діяльності**.** *ІІІ Міжнародна наук.-практ. онлайн-конф. «Здоров'я, фізичне виховання і спорт: перспективи та кращі практики» за заг. ред. О. В. Ярмолюк.* Київ. Ун-т імені Бориса Грінченка, 12-13 травня 2021р. С.52-54. DOI: 10.28925/2021.51213168conf

3. Комоцька О. Характеристика структури та змісту підготовки тренерів з баскетболу в Україні. *IX Всеукраїнська наук.-практ. онлайн-конф.«Фізичне виховання, спорт та здоров'я людини: досвід, проблеми, перспективи» (у циклі Анохінських читань) за заг. ред. О. В. Ярмолюк.* Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 10 грудня 2021 р. С. 210-212. DOI: 10.28925/2021.12373conf

4. Сушко Р. Комоцька О. Характеристика проблемних питань тренерської роботи в сучасному спорті. *V Міжнародна наук.-практ. конф. «Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України»*, 25 листопада 2021 року в Національному університеті оборони України імені Івана Черняховського. Київ. С. 29-31. *Особистий внесок здобувача полягав у формуванні концепції дослідження, описі інформативних даних, формулюванні висновків. Внесок Сушко Р. полягав у аналізі та інтерпретації даних, редагуванні статті, остаточному затвердженні статті.*

5. Комоцька О., Сушко Р. Сучасні тенденції управління техніко-тактичною підготовкою юних баскетболісток. *IV Міжнародна наук.-практ. конф. «Фізична культура і спорт: досвід та перспективи»*, 6-7 квітня 2023 року [Електронний ресурс]. Чернівці, 2023. С. 49-52. https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6814 *Особистий внесок здобувача полягав у організації дослідження, зборі матеріалу та написанні тез.*

Внесок Сушко Р. полягав у аналізі та інтерпретації даних, редагуванні тез, остаточному затвердженні тез.

6. Комоцька О., Сушко Р. Критерії оцінки ефективності роботи тренера дюсш в баскетболі. *IV Міжнародна наук.-практ. онлайн-конф. «Здоров'я, фізичне виховання і спорт: перспективи та кращі практики» за заг. Ред. О. В. Ярмолюк.* Київ. Ун-т імені Бориса Грінченка, 16 травня 2023р. С.29-31. DOI: 10.28925/2023.16705168conf *Особистий внесок здобувача полягав у формуванні мети та методології дослідження, зборі та аналізі інформативного матеріалу дослідження. Внесок Сушко Р. полягав у аналізі та інтерпретації даних, редагуванні тез, остаточному затвердженні тез.*

7. Комоцька О., Сушко Р. Характеристика проблемних питань роботи тренера ДЮСШ в баскетболі та шляхи їх подолання. *XI Всеукраїнська наук.-практ. онлайн-конф. «Фізичне виховання, спорт та здоров'я людини: досвід, проблеми, перспективи»* (12 грудня 2024). Київ: Київський столичний університет імені Б. Грінченка. 2024:17-19. http://surl.li/nkzlct *Особистий внесок здобувача полягав у організації дослідження, зборі матеріалу та написанні тез. Внесок Сушко Р. аналізі та інтерпретації даних, редагуванні тез, остаточному затвердженні тез.*

8. Сушко Р., Комоцька О. Сучасні особливості функціонування спорту в умовах глобалізації. *XII Всеукраїнська наук.-практ. онлайн-конф. «Фізичне виховання, спорт та здоров'я людини: досвід, проблеми, перспективи»* (18 грудня 2025). Київ: Київський столичний університет імені Б. Грінченка. 2025: 23-25. *Особистий внесок здобувача полягав у формулюванні ідеї, висновків та формату представлення дослідження. Внесок Сушко Р. полягав у зборі матеріалу, написанні тез.*

Особистий внесок здобувача. Дисертація Комоцької Оксани Сергіївни «Формування стилю діяльності тренерів у системі підготовки юних баскетболістів» є оригінальним, самостійним дослідженням, виконаним на належному рівні. Наукові результати роботи належать особисто авторці та становлять її теоретичний і практичний внесок. Усі теоретичні та практичні результати, що виносяться на захист, отримано авторкою самостійно.

У статті «Сучасні тренерські підходи до організації навчального процесу юних баскетболістів різних амплуа», опублікованій у співавторстві з Сушко Р.О. та Співак М.Л., внесок Комоцької О.С. полягає в тому, що вона визначила концепцію та розробила дизайн дослідження, провела анкетування 27 тренерів Всеукраїнської юнацької баскетбольної ліги з дискусійних питань ігрової спеціалізації юних баскетболістів, інтерпретувала отримані дані щодо часу початку спеціалізації, критеріїв вибору амплуа та вимог до техніко-тактичної підготовки гравців різних амплуа, написала текст статті та здійснила остаточне затвердження рукопису.

У статті «Програмно-нормативні основи підготовки тренерів з баскетболу в Україні», опублікованій у співавторстві з Сушко Р.О., внесок Комоцької О.С. полягає в тому, що вона визначила етапи та організувала дослідження структури і змісту навчання та підвищення кваліфікації тренерів з баскетболу в закладах вищої освіти й Федерації баскетболу України,

опрацювала статистичний матеріал, написала текст статті та сформулювала висновки щодо сучасних підходів до професійної підготовки тренерів і перспектив підвищення їхньої кваліфікації.

У статті «Сучасні підходи до техніко-тактичної підготовки юних баскетболісток», опублікованій у співавторстві з Сушко Р.О., внесок Комоцької О.С. полягає в тому, що вона визначила концепцію та розробила дизайн дослідження ефективності експериментальної програми техніко-тактичної підготовки юних баскетболісток в умовах навчально-тренувального збору, зібрала дані тестування за шістьма тестами, інтерпретувала результати триетапного послідовного експерименту та написала текст статті.

У статті «Стилі тренерської діяльності як основа управління у спортивних іграх», опублікованій у співавторстві з Сушко Р.О., внесок Комоцької О.С. полягає в тому, що вона визначила етапи та організувала дослідження наукових підходів до формування стилю управління в тренерській діяльності у спортивних іграх, опрацювала та систематизувала дані науково-методичних джерел щодо чинників, які впливають на формування стилю управління командою, написала текст статті та сформулювала висновки.

У статті «Аналіз та інтерпретація ефективності змагальної діяльності юних баскетболісток», опублікованій у співавторстві з Сушко Р.О., внесок Комоцької О.С. полягає в тому, що вона визначила методологію дослідження, зібрала, проаналізувала та інтерпретувала показники ефективності змагальної діяльності восьми команд – учасниць фінального турніру EGBL (U-16) і оформила текст статті.

У статті «Самоефективність тренерів дитячо-юнацьких баскетбольних команд», опублікованій у співавторстві з Сушко Р.О., внесок Комоцької О.С. полягає в тому, що вона визначила етапи та організувала дослідження самоефективності тренерів дитячо-юнацьких баскетбольних команд, обґрунтувала та описала отримані статистичні дані й сформулювала висновки.

У статті «Оцінка мотивації професійної діяльності тренерів з баскетболу», опублікованій у співавторстві з Пітенком С., внесок Комоцької О.С. полягає в тому, що вона визначила концепцію представлення матеріалу дослідження мотивації професійної діяльності тренерів з баскетболу, проаналізувала та аргументувала отримані дані, написала, оформила та відредагувала текст статті.

У статті «Modern approaches for the physical training of young female basketball players», опублікованій у співавторстві з Сушко Р.О. у виданні, проіндексованому в базі даних Scopus, внесок Комоцької О.С. полягає в тому, що вона розробила дизайн дослідження ефективності авторської програми фізичної підготовки юних баскетболісток під час навчально-тренувального збору, зібрала дані тестування фізичної підготовленості 15 спортсменок, здійснила статистичний аналіз результатів, підготувала рукопис статті.

У статті «Modern approaches to the organization children's and youth basketball: abroad experience», опублікованій у співавторстві з Сушко Р.О. у виданні, проіндексованому в базі даних Scopus, внесок Комоцької О.С.

полягає в тому, що вона розробила дизайн дослідження сучасних особливостей організації дитячо-юнацького баскетболу за кордоном, зібрала дані опитування 10 закордонних тренерів з баскетболу, здійснила статистичний аналіз отриманих відповідей, підготувала рукопис статті.

У тезах «Характеристика проблемних питань тренерської роботи в сучасному спорті», опублікованих у співавторстві з Сушко Р.О., внесок Комоцької О.С. полягає в тому, що вона сформувала концепцію дослідження, описала інформативні дані та сформулювала висновки.

У тезах «Сучасні тенденції управління техніко-тактичною підготовкою юних баскетболісток», опублікованих у співавторстві з Сушко Р.О., внесок Комоцької О.С. полягає в тому, що вона організувала дослідження, зібрала матеріал і написала текст тез.

У тезах «Критерії оцінки ефективності роботи тренера ДЮСШ в баскетболі», опублікованих у співавторстві з Сушко Р.О., внесок Комоцької О.С. полягає в тому, що вона сформулювала мету та методологію дослідження, зібрала й проаналізувала інформативний матеріал.

У тезах «Характеристика проблемних питань роботи тренера ДЮСШ в баскетболі та шляхи їх подолання», опублікованих у співавторстві з Сушко Р.О., внесок Комоцької О.С. полягає в тому, що вона організувала дослідження, зібрала матеріал і написала текст тез.

У тезах «Сучасні особливості функціонування спорту в умовах глобалізації», опублікованих у співавторстві з Сушко Р.О., внесок Комоцької О.С. полягає в тому, що вона сформулювала ідею дослідження, формат його представлення та висновки.

Тези «Аналіз проблемних питань тренерської діяльності в дитячо-юнацькому баскетболі», «Сучасні підходи до специфіки тренерської діяльності» та «Характеристика структури та змісту підготовки тренерів з баскетболу в Україні» підготовлено авторкою одноосібно.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається з анотації, списку публікацій здобувача за темою дисертації, переліку умовних скорочень, вступу, п'яти розділів та висновків до них, практичних рекомендацій, загальних висновків, списку використаних літературних джерел і додатків (12). Дисертаційне дослідження викладено на 302 сторінках комп'ютерної верстки, обсяг основного тексту складає 231 сторінки. Інформативний цифровий матеріал ілюстровано налічує 41 таблиць, 25 рисунки. Список використаних літературних джерел складає 229 найменувань, з них 117 латиницею, 11 офіційних сайтів.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація виконана фаховою українською мовою, текстове подання матеріалу відповідає стилю науково-дослідної літератури.

Дотримання здобувачем академічної доброчесності в дисертації та наукових публікаціях, в яких висвітлено наукові результати дисертації. На підставі вивчення тексту дисертації і наукових публікацій, результатів автоматизованої перевірки на плагіат та їхньої експертної оцінки

встановлено, що дисертація і наукові публікації виконані самостійно, не містять академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, самоплагіату. Усі використані здобувачкою в тексті дисертації свої наукові праці без посилання на ці праці були попередньо опубліковані з метою висвітлення в них основних наукових результатів дисертації та вказані в анотації дисертації.

Відповідність змісту дисертації галузі знань та спеціальності. Зміст дисертації відповідає галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Рішення.

1. Дисертація Комоцької Оксани Сергіївни «Формування стилю діяльності тренерів у системі підготовки юних баскетболістів», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт, є завершеною, самостійною роботою, що містить науково обґрунтовані результати, актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення і відповідає пп. 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 р. за № 155/30023.

2. Дисертація Комоцької Оксани Сергіївни та наукові публікації, в яких висвітлено наукові результати дисертації, виконані на належному науковому рівні з дотриманням академічної доброчесності.

3. Комоцька Оксана Сергіївна на високому рівні оволоділа методологією наукової та педагогічної діяльності, набула теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Здобувачка вільно володіє матеріалом.

4. Рекомендувати дисертацію Комоцької Оксани Сергіївни на тему «Формування стилю діяльності тренерів у системі підготовки юних баскетболістів» до публічного захисту у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження О.С.Комоцькій ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Головуюча –
кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент, доцент кафедри фізичної культури
та педагогіки спорту Факультету
фізичного виховання і спорту
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка Олена ТІМАШЕВА

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307965
ВЛАСНИЙ ПІДПИС Тімашевої ЗАСВІДЧУЮ
(ПІБ) Гуров. фах. В.К.
(посада) Н. Ткаченко